

Una investigació d'origen basc reescriu la història d'un deportat figuerenc

Es tracta d' Enric Moner (Figueres, 1900), un dels homenatjats amb una 'Stolpersteine'

La nova placa d'Enric Moner que ha preparat el Memorial Democràtic

Llegint El impostor, de Javier Cercas, un professor basc, Unai Eguia, sent curiositat pel deportat a qui el personatge de l'obra ha suplantat la identitat i decideix investigar sobre la seva vida. Es tracta d'un figuerenc: Enric Moner (Figueres, 1900). «La meitat del recorregut vital de l'Enric no estava determinat, el meu objectiu era fer la seva biografia, contrastada, i posar-li cara», explica el professor.

Un treball totalment vocacional i sense cap experiència com a historiador, l'estiu passat Eguia comença a encadenar contactes i recopilar informació, "la història em va atrapar", declara. Per Nadal ja aconseguí contactar amb la família d'Enric Moner, a França.

Mentrestant, l'Ajuntament de Figueres

[/tags/ajuntament-de-figueres.html] tira endavant la iniciativa d'instal·lar onze Stolpersteine a diferents carrers de la ciutat [https://www.emporda.info/comarca/2020/11/03/memoria-dels-deportats-ja-cami/479198.html], gràcies a l'impuls del Grup de Treball Exili, Deportació i Holocauste de l'Alt Empordà i l'Associació Triangle Blau. La investigació d'Eguia aporta nova informació que contrasta amb les dades que es tenien d'Enric Moner. És per això que es decideix no instal·lar la seva llamborda fins que no es modifiqui.

Segons la primera informació, Moner era un dels deportats desapareguts. La investigació d'Unai Eguia aporta l'última referència d'Enric Moner, el 3 de març del 1944 quan el traslladen al camp de Praga, a Beneschau (Hradischko). A més, segons els testimonis de dos supervivents i companys, Josep Casanovas i Louis Monet, se sap que va ser afusellat el 8 d'abril de 1945 a la carretera a Závist, poc després de sortir del camp a treballar.

Anys més tard, el mateix Louis Monet va enviar una carta a la família explicant el tràgic fet, tal com demostra el treball del professor.

La família de Moner, instal·lada a Morellàs (França) ha preservat el dossier que la dona de l'Enric va recopilar i

guardar. Les restriccions de mobilitat en plena pandèmia impedièren que el professor Eguia pogués anar a recollir aquesta informació. Va ser així com Enrique Urraca de Diego, el nebot del deportat que va sobreviure a Mauthausen, Juan de Diego, es va oferir a ajudar i amb el consens de la família va anar fins a França com emissari. "Estic molt agraït a tothom que m'ha ajudat i totes les persones que he conegut en aquest camí", relata Eguia.

Un cop contrastada la informació, el Memorial Democràtic ha fet una nova Stolpersteine que enviarà pròximament a Figueres. L'Ajuntament confirma que tan aviat sigui a la ciutat, s'instal·larà al carrer Sant Pau, 88. Inicialment, s'havia d'instal·lar a Mas Ferrer, on Moner n'era el masover, fins que va ser portat a judici per «desavinences respecte de les rendes», relata el treball d'Eguia. En plena Guerra Civil, és quan s'exilia per segona vegada (la primera va ser amb vint anys i va tornar a Figueres instaurada la República).

L'Ajuntament considera que en ser una propietat privada, on no es pot passejar, xoca amb el sentit artístic de les Stolpersteine. Per això, es decideix que la nova ubicació sigui l'adreça on va néixer.

Fruit de la seva investigació amb Moner, el professor basc reconeix que va sentir que havia de continuar, "quan comences per un sentit la necessitat de mirar la resta". En aquest punt decideix investigar més sobre el camp de concentració on va estar Moner i es troba que "van sortint més i m'adono que hi havia com una vintena més d'espanyols". Amb l'ajuda de l'associació figuerenca Triangle Blau, elaboren una llista i van contrastant la informació, "ja anem pels 43 espanyols".

Com ell diu, per casualitats de la vida, amb una conversa amb un pare d'un exalumne seu, s'adona que el tiet d'aquest va morir en el mateix camp. "Gràcies a aquesta informació li vaig poder fer una entrevista i he pogut contactar amb el nét d'un altre que van matar en aquell camp", explica Eguia. El professor continua el seu recorregut, sent la necessitat de fer-ho perquè "les famílies no saben on anar i encara avui dia necessiten saber".

El Grup de Treball Exili, Deportació i Holocauste de l'Alt Empordà i l'Associació Triangle Blau han estat treballant perquè la instal·lació de les Stolpersteine no es quedi només a Figueres sino que s'extengui per tota la comarca.

Així, Roses ha instal·lat aquest divendres dia 7 de maig una llamborda en record del veí de la població deportat Ermengol Romañach, al carrer Perelada, 35. Dissabte dia 8 a la tarda es col·locaran també dues Stolpersteine a Agullana, en record dels deportats Ildefonso Hernández, al carrer Darnius, 47, i Ramon Pont, al carrer Joaquim Bech de Carede, 18.

Font del document:

https://www.emporda.info/comarca/2021/05/04/investigacio-daposorigen-basc-reesciu-historia/494619.html?utm_source=rss